

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Les constructions causatives *faire + infinitif* et leurs équivalents tchèques

Diplomantka: Bc. Alena Petříková

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích & Université Paris-Descartes

Vedoucí práce: prof. Denis Costaouec (UPD, Paris)

doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D. (FF JČU Č. Budějovice)

Rozsah: 159 stran vč. bibliografie a vlastních příloh

Diplomantka si v předkládané práci vytkla za cíl porovnat formální prostředky pro vyjádření kauzativy v češtině a ve francouzštině, a na základě paralelního korpusu pak ověřit typologii českých kauzativních prostředků, které odpovídají v překladu francouzské kauzativní konstrukci *faire + inf.* Obdobnou studii mapující italské a španělské kauzativní konstrukce v porovnání s češtinou publikovali v nedávné době P. Čermák a P. Štichauer (2010); na jejich práci diplomantka navazuje.

Po teoretické stránce se autorka opírá nejprve o obecně lingvistické pojetí kauzativy podle Dixona, a pokouší se je aplikovat na český a francouzský jazyk. Úkol to není jednoduchý, neboť v tradičních lingvistických popisech obou těchto jazyků je kauzativita chápána poněkud odlišně. V **české lingvistice** si diplomantka všimá pojetí F. Daneše a jeho dvourovinné valenční syntaxe, na niž navazuje popis z pera M. Grepla a P. Karlíka, založený na sémantické klasifikaci mikrosituací. Ten se nakonec stal hlavním referenčním prvkem její diplomové práce. Diplomantka se rovněž zabývala opozicí *faktivní / kauzativní konstrukce*, ale nepovažuje ji za dostatečně nosnou pro vlastní výzkum. Podrobně se také věnovala tématickým rolím predikátu, zejm. odlišení t.r. *kauzátor* vs. *agens*, které v některých popisech splývají. Sama se nakonec rozhodla pracovat s obecnou a dostatečně univerzální opozicí *causateur – causataire*. Pro češtinu nakonec dochází k závěru, že pojem „kauzativní konstrukce“ je velmi obtížně definovatelný z formálního hlediska: neuplatňuje se zde žádná frekventovaná syntaktická kauzativní konstrukce, morfologická kauzativita (vyjádřená pomocí sufixace) je záležitostí spíše historické mluvnice a jedinou solidní bází pro uchopení kauzativy tak zůstává sémantická klasifikace mikrosituací. Ani tady však není situace jednoduchá: zejm. u takzvaných syntetických kauzativních sloves (např. *vidět* vs. *ukázat*) se v řadě případů špatně určuje, jaké ne-kauzativní sloveso danému slovesu kauzativnímu odpovídá (s. 37-38). Ve **francouzském jazyce** je situace velmi odlišná: vedle morfologických kauzativ (sufixy *-ifier, -ier*), lexikálních kauzativ (slovesa od jiného kořene typu *manger – nourrir*, zvrtné konstrukce *marier – se marier* a polysémnní konstrukce jako *bouger* (v.t.) – *bouger* (v.i.)) tu existuje především centrální syntaktická konstrukce *faire + inf.*, která je pro francouzské lingvisty často synonymem kauzativní konstrukce obecně.

Pro vlastní výzkum se autorka rozhodla porovnávat kauzativní konstrukci *faire+inf.* a její české ekvivalenty v paralelním korpusu Intercorp. Ještě předtím však provedla několik dílčích studií s využitím korpusů FrTenTen a FrWac, které také přinesly zajímavé výsledky:

1) Porovnání relativních frekvencí kauzativních konstrukcí (KK) ve všech třech citovaných francouzských korpusech ukázalo značné rozdíly. Kvalitativní sondou došla diplomantka k závěru, že rozdíly jsou dány zejm. typem a tematikou textů: Intercorp tvoří z 80% právní texty *Acquis communautaire*, kde se KK vyskytují výrazně méně často.

2) Autorka také porovnávala frekvenční seznamy jednotlivých infinitivů, které se slovesem *faire* tvoří KK v citovaných korpusech. I zde našla velké rozdíly a kvalitativně je vysvětlila. Důvody vidí mj. i v tom, že korpus FrTenTen obsahuje podle všeho i velké množství nefrancouzského textu – patrně strojového překladu, jak přesvědčivě dokládá citacemi konkrétních příkladů (73).

3) Diplomantka zkoumala také poměr rank/frekvence u KK a rozebírá také frekvenční seznamy infinitivů v KK u jednotlivých děl v Intercorp. (79-80).

Pro splnění hlavního cíle své práce diplomantka převzala a upravila klasifikaci českých ekvivalentů KK podle studie Čermák-Štichauer (2010). Výsledky představila v tabulce na s. 85, z níž vyplývá, že naprostá většina francouzských KK je do češtiny přeloženo syntetickým slovesem (58%).

Nakonec se zaměřila také na analýzu translatickou a došla k tomu, že v češtině je vysoká variabilita ekvivalentů i pro identickou francouzskou KK (např. *faire apparaître* – *vykouzlit*). Vysvětluje to nutností použít při překladu do češtiny překladatelský postup specializace (112-114), což si následně ověřila i tím, že se dané konstrukce pokoušela překládat bez znalosti kontextu a s reálnými překlady je pak porovnávala.

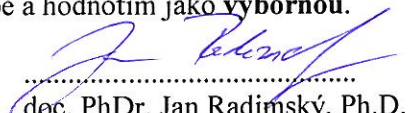
Kompletní výsledky analýz jsou přehledně shrnuty na s. 128-131.

Předkládaná diplomová práce je na velmi vysoké úrovni jak po stránce teoretické, tak v konkrétních korpusových analýzách. Mám-li formulovat nějaké kritické připomínky, byly by spíše technického rázu: např. chybějící legenda u některých tabulek a grafů (s. 69 – čísla v tabulce v řádku *fréquence* odpovídají ARF nebo absolutní četnosti? Podobně graf na s. 71 nemá legendu). Diplomantka prokázala, že je schopná samostatné odborné práce; zejména musím ocenit schopnost propojovat kvantitativní výstupy z korpusu a jejich kvalitativní zdůvodnění.

Po formální stránce práce splňuje náležité předpoklady.

Závěr:

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **výbornou**.

.....
doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.
(vedoucí DP)

V Českých Budějovicích, dne 7. června 2013